1

ČEŠTINA EXPRES

Lída Holá
Pavla Bořilová

A1/1

Українська електронна версія

AKROPOLIS

Vážení a milí studenti a učitelé,

děkujeme vám za zakoupení e-verze učebnice a věříme, že vám stejně jako naše tištěné učebnice bude pomáhat ve studiu. Bližší instrukce, jak s e-verzemi pracovat, najdete na následujícím odkazu www.czechstepbystep.cz/e-verze-ucebnic.
Příprava učebních materiálů je velmi náročná jak časově, tak finančně, proto vás prosíme o čestné jednání: nekopírujte naše materiály a neposkytujte k nim přístup dalším osobám. Umožníte nám tak, abychom pro vás vytvářeli další zajímavé materiály.
Děkujeme vám a přejeme, ať se vám s našimi učebnicemi dobře pracuje!

Tým Czech Step by Step
Lída Holá, autorka
Pavla Bořilová, autorka
Filip Tomáš, nakladatel

Шановні й милі студенти і вчителі!

Дякуємо вам за те, що ви придбали електронну версію підручника, і віримо, що вона буде для вас такою ж корисною у навчанні, як і наші друковані підручники. Більш докладні інструкції, як працювати з електронними версіями, ви знайдете за наступним посиланням: www.czechstepbystep.cz/e-verzeucebnic.
Підготовка навчальних матеріалів - це надзвичайно складне завдання як у плані часу, так і у фінансовому відношенні, тому ми просимо вас дотримуватися правил етики користувача: не копіюйте наші матеріали і не надавайте доступу до них іншим особам. Так ви допоможете нам створювати для вас нові цікаві матеріали.
Дякуємо вам і бажаємо, щоб вам добре працювалося з нашими підручниками!

Колектив Czech Step by Step
Ліда Гола, автор
Павла Боржілова, автор
Філіп Томаш, видавець

Webové stránky

Více informací:
www.czechstepbystep.cz
www.eshop.czechstepbystep.cz/

Materiály on-line:
www.czechstepbystep.cz/materialy-on-line

1

ČEŠTINA EXPRES

Lída Holá
Pavla Bořilová

A1/1

AKROPOLIS

ČEŠTINA EXPRES 1 (A1/1)
Lída Holá – Pavla Bořilová

Upozornění:
Toto dílo, včetně všech svých částí, je opatřeno výhradou autorských práv a je chráněno zákonem. Jiné než zákonem předepsané užití je trestné – jde především o přísný zákaz dalšího rozmnožování bez písemného souhlasu nakladatele.
Jednotlivé součásti učebního kompletu jsou samostatně neprodejné.

No part of this publication may be reprinted, reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a data base retrieval system without prior written permission of the publisher.

Recenzovaly: Dana Hánková, Friderike Komárek, Zdena Malá
Pilotáž a připomínkování textu: Petra Bulejčíková, Silvie Převrátilová a Magdalena Slabá; Redakce: Jana Blažejová
Grafická úprava, ilustrace a sazba: Olga Fischerová
Spolupráce na jazykových verzích (A = adaptace, P = překlad, R = redakce):
anglická: Catherine Bowden (P), Tamah Sherman (R); **německá:** Ladislava Holubová a Kateřina Šichová (A), Maike Urban (P);
polská: Piotr Pierścieniak (A, P), Patrycja Kobylska Malkowska (R); **ruská:** Veronika Novoselová (A, P) a Kateřina Romaševská (A);
španělská: Tereza Halasová (A, P), Pablo Chacon (R); **ukrajinská:** Jana Macurová (A, P, R);

© Text Lída Holá, 2011
© Text Pavla Bořilová, 2011
© Illustrations, Graphic Design & Layout Olga Fischerová, 2011
© Post-production & Mastering CD Tomáš Karásek, 2011
© Photography Ondřej Fučík, 2011 (s. 15, 24 a 48)
© Photography istockphoto.com; Archiv Ústavu T. G. Masaryka, o. p. s. (s. 46); Divadlo Spejbla a Hurvínka (obálka, foto Radovan Janouschek); dreamstime.com; http://commons.wikimedia.org
Ostatní fotografie jsou z archivu autorek a nakladatelství.
©, ℗ Filip Tomáš – Akropolis, 2020

Audio přílohy byly nahrány ve studiu Švandova divadla – Martin Hejl, ClownTown.
Na CD účinkují: Jakub Albrecht, Petra Bulejčíková, Marta Hrachovinová, Ivo Kubečka, Veronika Petrová, Ondřej Pšenička a Kateřina Ženková.

Vydal Filip Tomáš – Akropolis
5. května 1338/43, 140 00 Praha 4
www.akropolis.info

E-verze učebnice: 04/2022, 100 stran učebnice + 68 stran přílohy

Bližší informace: www.czechstepbystep.cz.
Tištěná verze dostupná na www.eshop.czechstepbystep.cz.

ISBN 978-80-7470-427-7 (ukrajinská verze / українська версія; PDF)

Obsah

Komunikace ve škole			4
Základní pokyny			4
Symboly			4
Lekce 1	**Dobrý den! × Ahoj!**	• Verbum být • -Á konjugace • To je.../To není... • Čísla 0–10	5
Lekce 2	**Orientace**	• Adverbia nahoře, dole... • -Í konjugace • Čísla 11–100	13
Lekce 3	**V restauraci**	• Nominativ singuláru • Akuzativ singuláru • Konstrukce mít rád • -E konjugace • Čísla 100–10000	21
Lekce 4	**Moje rodina**	• Pronomen můj, moje... • Adjektiva • -OVAT konjugace • Akuzativ singuláru	29
Lekce 5	**Kdy se sejdeme?**	• Hodina, den, týden • Datum • Modální verba • Konstrukce rád dělat	37
Lekce 6	**Slavní Češi a Češky**	• Minulý čas • Znát, vědět, umět	45
Lekce 7	**Kde jsi byl/a včera?**	• Prepozice v, na, u • Lokál singuláru • Prepozice o	53
Pracovní sešit k Lekci 1			62
Pracovní sešit k Lekci 2			67
Pracovní sešit k Lekci 3			72
Pracovní sešit k Lekci 4			77
Pracovní sešit k Lekci 5			82
Pracovní sešit k Lekci 6			87
Pracovní sešit k Lekci 7			92
Příloha			1

Komunikace ve škole

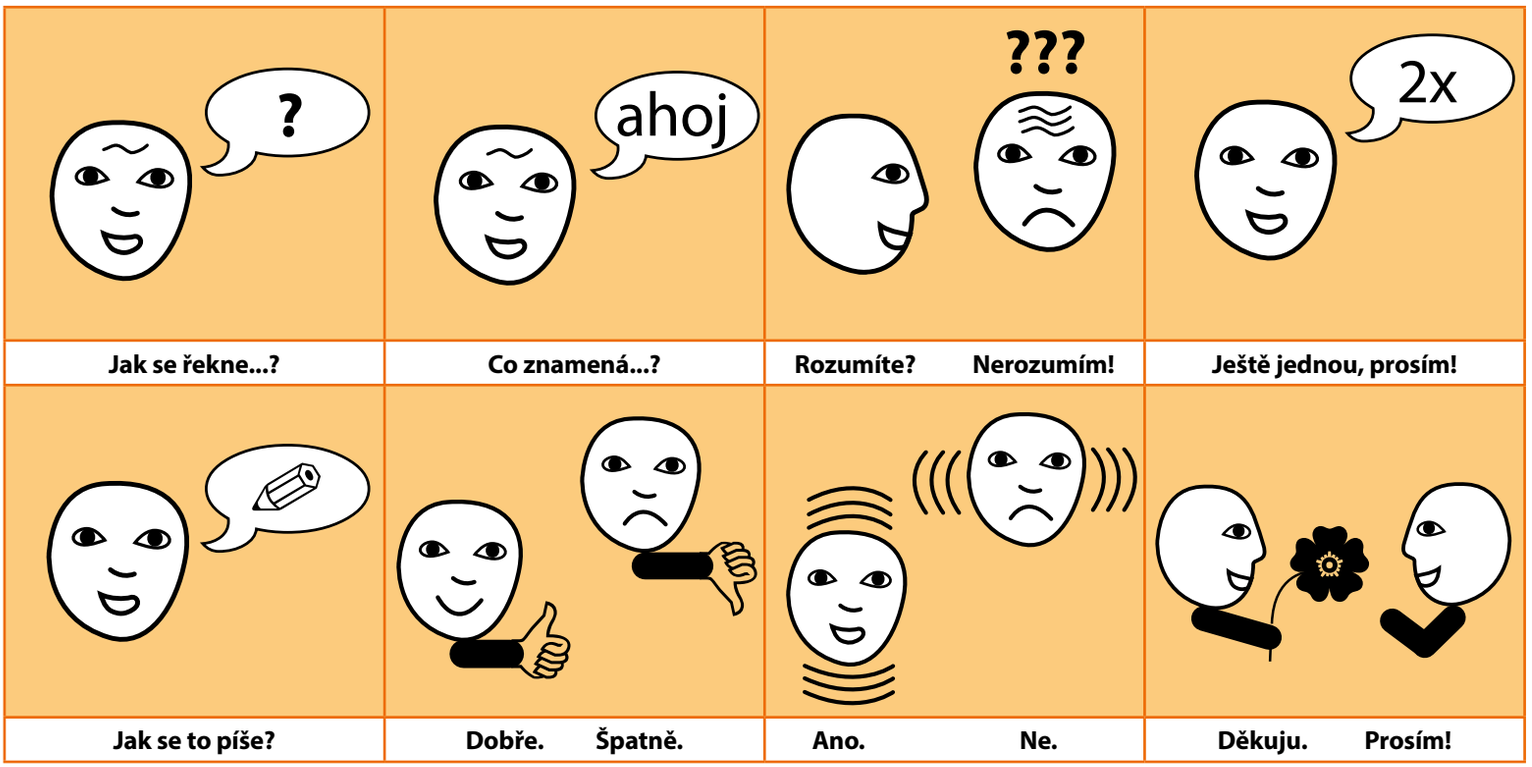

Jak se řekne...?	Co znamená...?	Rozumíte? Nerozumím!	Ještě jednou, prosím!
Jak se to píše?	Dobře. Špatně.	Ano. Ne.	Děkuju. Prosím!

Základní pokyny

Čtěte!/Přečtěte!	
Pište!/Napište!	
Poslouchejte!	
Řekněte!	
Doplňte!	d a b c _ e
Opakujte!	2x
Označte!	a b c d e
Pamatujte si!	a b c
Pozor!	

Symboly

Jazyk pod lupou	
Poslech CD	CD: 01
Cvičení on-line	Cv. 4
Flashcards	
Testy	
Zpět na obsah	
Stránkový slovníček	**4** (číslo strany)

POZOR:
>Příloha ČE1, strana 2

Lekce 1

- Co je to? Kdo je to?
- Dobrý den, ahoj
- Verba být, dělat
- To je/to není...
- Čísla 0–10. Telefonní dialogy
- Komiks: Ája Zajíčková se představuje

A | Co je to? Kdo je to?

1. Co znáte v České republice (města, lidi, výrobky...)?

CD: 01

2. Poslouchejte a opakujte.

A. auto Škoda B. Petr Čech C. pivo Plzeň D. firma Baťa E. český křišťál F. Pražský hrad G. Martina Navrátilová H. Václav Havel

3. Co je to? Kdo je to? Doplňte.

1. To je F

2. To je ___

3. To je ___

4. To je ___

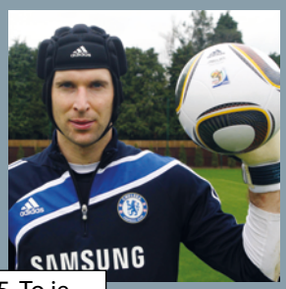

5. To je ___

6. To je ___

7. To je ___

8. To je ___

4. Pracujte v páru. Ptejte se na fotografie.

Například: Co je to? – To je Pražský Hrad. Kdo je to? – To je Václav Havel.

5. Podívejte se na fotografie. Reagujte.

Kdo je exprezident? Kdo je fotbalista? Kdo je tenistka?

CD: 02

6. Poslouchejte a opakujte.

a á b c č d ď e é f g h ch i í j k l m n ň o ó p q r ř s š t ť u ú ů v x y ý z ž

CD: 03

7. Poslouchejte a opakujte.

1. a – á, e – é, i – í, y – ý, o – ó, u – ú – ů
2. c – č, z – ž, s – š, r – ř
3. h – ch
4. d – d´, t – ť, n – ň
5. de – dě, te – tě, ne – ně
6. dy – di, ty – ti, ny – ni

POZOR:

Výslovnost *>Příloha ČE1, strana 8*

8. Čtěte ještě jednou výrazy ve cvičení 2.

9. Znáte české pozdravy? Čtěte. Pečlivě vyslovujte délky.

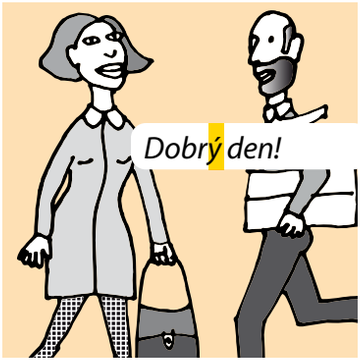

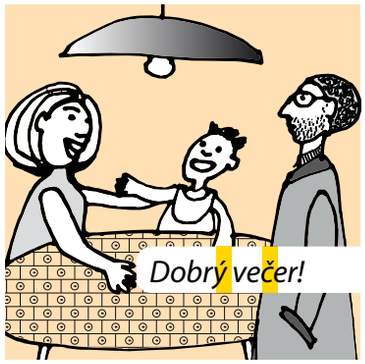

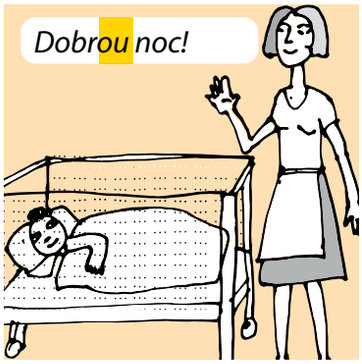

B | Dobrý den! × Ahoj!

1. Podívejte se na fotografie. Jaká situace je formální a neformální? A nebo B?

CD: 04, 05
2. Poslouchejte. Kdo je Mai, Kurt, Lori a Paolo? Doplňte jména k dialogům.

CD: 04, 05
3. Poslouchejte. Odkud je Lori, Paolo, Kurt a Mai?

Lori je	z Vietnamu
Paolo je	z Kanady
Kurt je	z Itálie
Mai je	z Německa

POZOR: z + *genitiv*
Vietnam – z **Vietnamu**
Kanada – z **Kanady**
Itálie – z **Itálie**
Německo – z **Německa**
>Příloha ČE1, bod 1.1

CD: 04, 05
4. Poslouchejte a doplňte.

Dialog 1
Paolo a Lori jsou v kanceláři.
Paolo: Dobrý den! Já jsem Paolo Monti.
Lori: 1. _____!
Já jsem Lori Brandon.
Paolo: Těší mě.
Lori: 2. _____.
Paolo: Odkud jste?
Lori: Jsem 3. _____. A vy?
Paolo: Jsem 4. _____.
Lori: Co děláte?
Paolo: Jsem ekonom. A vy?
Lori: Jsem učitelka.
Paolo: Aha... Promiňte, už musím jít.
Tak na shledanou!
Lori: 5. _____!

Lori

Dialog 2
Kurt a Mai jsou v restauraci.
Kurt: Ahoj! Já jsem Kurt.
Mai: Čau! Já jsem Mai.
Kurt: Odkud jsi, Mai?
Mai: Jsem 1. _____. A ty?
Kurt: Jsem 2. _____.
Mai: Co děláš?
Kurt: Jsem student. A ty?
Mai: Jsem studentka.
Kurt: Aha... Promiň, už musím jít.
Tak 3. _____!
Mai: 4. _____!

CD: 06
5. Poslouchejte. Opakujte. Pečlivě vyslovujte délky.
dobrý den, já jsem, těší mě, odkud jste, děláte, učitelka, studentka, na shledanou

6. Doplňte informace z textu.

Lori je z	*Kanady.*	Je	*učitelka.*
Paolo je z	_____	Je	_____
Mai je z	_____	Je	_____
Kurt je z	_____	Je	_____

7. Doplňte neformální ekvivalenty.

Dobrý den!	*Ahoj!/Čau!*
Odkud jste?	
Co děláte?	
A vy?	
Promiňte.	
Na shledanou!	

8. Vy nebo ty?

9. Doplňte informace o sobě.
Odkud jste/jsi? – Jsem z _____ .
Co děláte/děláš? – Jsem _____ .

10. Pracujte v páru. Tvořte formální a neformální dialog.

C | Být, dělat

1. Podívejte se na fotografii. Je to formální nebo neformální situace?

CD: 07

2. Poslouchejte. Označte ✓, co slyšíte.

☐ Ty jsi pan Legros? ☐ A vy jste paní Koizumi, že? ☐ Jsem manažerka. A ty?
☐ Vy jste pan Legros? ☐ A ty jsi paní Koizumi, že? ☐ Jsem manažerka. A vy?

POZOR:
pan
paní } *formální!*
slečna

3. Čtěte. Rozumíte? Ukažte gestem, co to znamená.

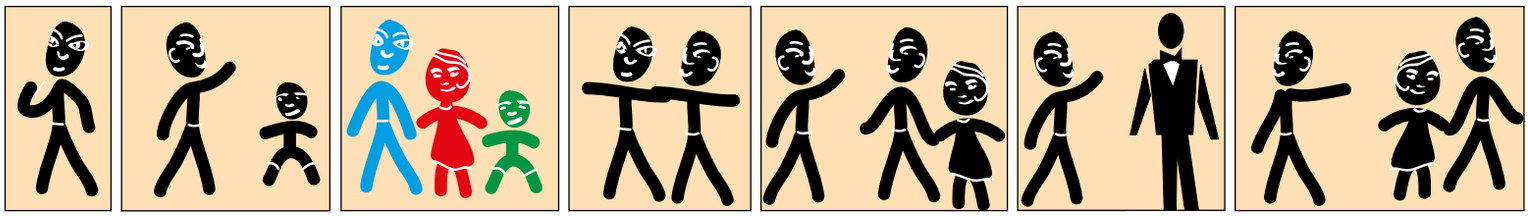

já **ty** **on, ona, ono/to** **my** **vy** **vy** **oni**

4. Doplňte *on, ona, to* nebo *oni*.

Například: Paolo – on

1. Lori – _____
2. auto – _____
3. Kurt – _____
4. víno – _____
5. Kurt a Mai – _____
6. Mai – _____
7. Václav Havel – _____
8. student a studentka – _____
9. Martina Navrátilová – _____
10. Petr Čech – _____
11. Paolo a Lori – _____
12. pivo – _____

Jazyk pod lupou: Verbum* být *a* dělat. *-Á konjugace.

Doplňte.

	BÝT	NEBÝT	DĚLAT	NEDĚLAT
já	_____	**nejsem**	**dělám**	**nedělám**
ty	_____	**nejsi**	_____	**neděláš**
on, ona, to	**je**	**není (!)**	**dělá**	**nedělá**
my	**jsme**	**nejsme**	**děláme**	**neděláme**
vy	_____	**nejste**	_____	**neděláte**
oni	**jsou**	**nejsou**	**dělají**	**nedělají**

Minulý čas:	(já) byl/byla jsem	(já) dělal/dělala jsem
Budoucí čas:	(já) budu	(já) budu dělat

POZOR: jsem [sem], jsi [si], jsme [sme], jste [ste], jsou [sou]

>Příloha, bod 1.3 a 1.4 a bod 1.5 a 1.6

5. Analyzujte verba. Doplňte kdo.

Například: jsem – já jsem

1. _____ jsi
2. _____ je
3. _____ děláš
4. _____ děláme
5. _____ jsme
6. _____ jste
7. _____ děláte
8. _____ dělá

6. Doplňte.

Například: _____(já – být) z Kanady. – Jsem z Kanady.

1. _____(já – být) student.
2. Odkud _____ (ty – být)?
3. Odkud _____ (vy – být)?
4. Co _____ (ty – dělat)?
5. Paolo _____ (nebýt) z Německa, ale _____ (být) z Itálie.
6. Mai _____ (nebýt) z Kanady, ale _____ (být) z Vietnamu.
7. Lori _____ (nebýt) studentka, ale _____ (být) učitelka.
8. Já _____ (nebýt) učitelka, ale _____ (být) studentka.

CD: 08

7. Poslouchejte. Imitujte intonaci otázky.

1. To je Václav Havel?
2. To je auto Škoda?
3. Ty jsi z Německa?
4. Vy jste z Itálie?
5. Odkud jsi?
6. Odkud jste?
7. Co děláš?
8. Co děláte?

POZOR:
To je Václav Havel? – Ano./Ne.
×
Odkud jsi? – Z Itálie.

>Příloha ČE1, bod 1.7

Cv. 3 Cv. 6

D | To je/to není...

CD: 09

1. Co říkají? Doplňte dialogy k obrázkům. Pak kontrolujte poslechem.

A. Odkud jste?
Jsem z Anglie. A vy?
Jsem z Itálie.

B. Děkuju!
Prosím.

C. Jééé!
Promiňte!
To nic.

D. Co děláte?
Jsem profesor. A vy?
Jsem profesorka.

E. To je pan Brown a to je paní Verdi.
Těší mě!
Těší mě.

F. Na shledanou.
Na shledanou.

POZOR:
paní Verdi = paní Verdiová
>Příloha ČE1, bod 1.10.2

Jazyk pod lupou:

Doplňte.

Co děláte? – Jsem profesor, student, učitel, ekonom, herec, zpěvák, politik, sportovec

Co děláte? – Jsem profesorka, student___, učitel___, ekonom___, hereč___, zpěvač___, politič___, sportovkyně

>Příloha ČE1, bod 1.8

2. Kdo je kdo? Doplňte informace.

▲ Gérard Depardieu ▲ zpěvačka ▲ z Ruska ▲ sportovkyně
▲ z České republiky ▲ politik ▲ Brad Pitt ▲ Julia Tymošenko

1. _____, herec, z USA
2. Steffi Graf, _____, z Německa
3. Karel Gott, zpěvák, _____
4. Žanna Bičevskaja, zpěvačka, _____
5. _____, herec, z Francie
6. Enya, _____, z Irska
7. _____, politička, z Ukrajiny
8. Lech Wałęsa, _____, z Polska

3. Pracujte v páru. Ptejte se na fotografie a reagujte.

Například: 1. Kdo je to ? – To je Brad Pitt. Co dělá ? – Je herec. Odkud je ? – Je z USA.

4. Procvičujte negativní formu *není*. Ptejte se a reagujte.

Například: To je Steffi Graf? – Ne, není. To je Enya. Je z USA? – Ne, není. Je z Irska. Je herečka? – Ne, není. Je zpěvačka.

5. Představte si, že jste populární prezident, herec, zpěvačka, politička... Představujte se navzájem.

E | Čísla 0 – 10. Telefonní dialogy.

CD: 10

1. Doplňte čísla. Pak kontrolujte poslechem.

devět	jedna	deset	nula	dva	pět	čtyři	osm	sedm	šest	tři
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
nula	___	___	___	___	___	___	___	___	___	___

CD: 11

2. Poslouchejte a pište. Jaký má telefon?

Například: Zdena Fiřtová má telefon _____

1. Zdena Fiřtová _____
2. Roman Žádník _____
3. Petr Štastný _____
4. Jitka Volná _____
5. Aleš Sýkora _____
6. Iva Vomáčková _____

POZOR:
@ zavináč
. tečka
cz cézet

3. Pracujte v páru. Ptejte se a reagujte.

Například: Jaký máš/máte telefon?

4. Čtěte vizitky. Jaký má telefon a e-mail?

Například: Zdeněk Horák má telefon 723_____ a e-mail _____

Eva Kalendová
KOSMETIKA • MANIKÚRA
Otevřeno: pondělí – pátek od 12. 00 do 18.00
Janského 152/14, Brno
Tel. 608 224 291 • E-mail: kalendova@centrum.cz

KONZULTPRESS
Ing. Zdeněk Horák
IT servis, programování
Benešova 10, Ostrava
Tel. 0042 723 856 623
E-mail: horak@volny.cz

JAZYKOVÁ ŠKOLA PERFEKT
Mgr. Dana Maršíková
lektorka
Janáčkova 7, Praha 5
Tel.: 0042 251 867 733
E-mail: marsikova@perfect.cz

Restaurace U Tygra
Smetanova 8, Jihlava
Otevřeno
denně od 7.00 do 23.00
Zavřeno – pondělí
Tel.: 0042 732 518 963
E-mail: utygra@seznam.cz

CD: 12, 13

5. Poslouchete 2 telefonní dialogy. Kdo je kdo?

Pan Malát: Dobrý den, **paní Nováková**! Tady Jan Malát.
Paní Nováková: Kdo? Promiňte, nerozumím!
Pan Malát: Tady Ma – lát, Jan Ma – lát!
Paní Nováková: Á, dobrý den, **pane Maláte**! Jak se máte?
Pan Malát: Dobře. A vy?
Paní Nováková: No, ujde to.
Pan Malát: Prosím vás, jaký telefon má pan Novák?
Paní Nováková: 773 568 923.
Pan Malát: Aha, moc děkuju! Na shledanou!

Martin: Ahoj, **Dano**! Tady Martin.
Dana: Ahoj, **Martine**! Jak se máš?
Martin: Dobře, díky. A ty?
Dana: Špatně.
Martin: Ale proč?

PAMATUJTE SI:
Jak se máš/máte?
Dobře. ☺
Ujde to. 😐
Špatně. ☹
>Příloha ČE1, bod 1.10.1

Jazyk pod lupou: Vokativ

Doplňte formy vokativu z textu. Jaké je vaše jméno ve vokativu?

pan Malát
Martin
paní Nováková
Dana
Vaše jméno: _____

>Příloha ČE1, bod 1.9

Pane Maláte!
_____!
_____!
_____!
_____!

6. Pracujte v páru. Tvořte formální a neformální telefonní dialogy.

Cv. 10

F | Komiks 1: Ája Zajíčková se představuje

CD: 14

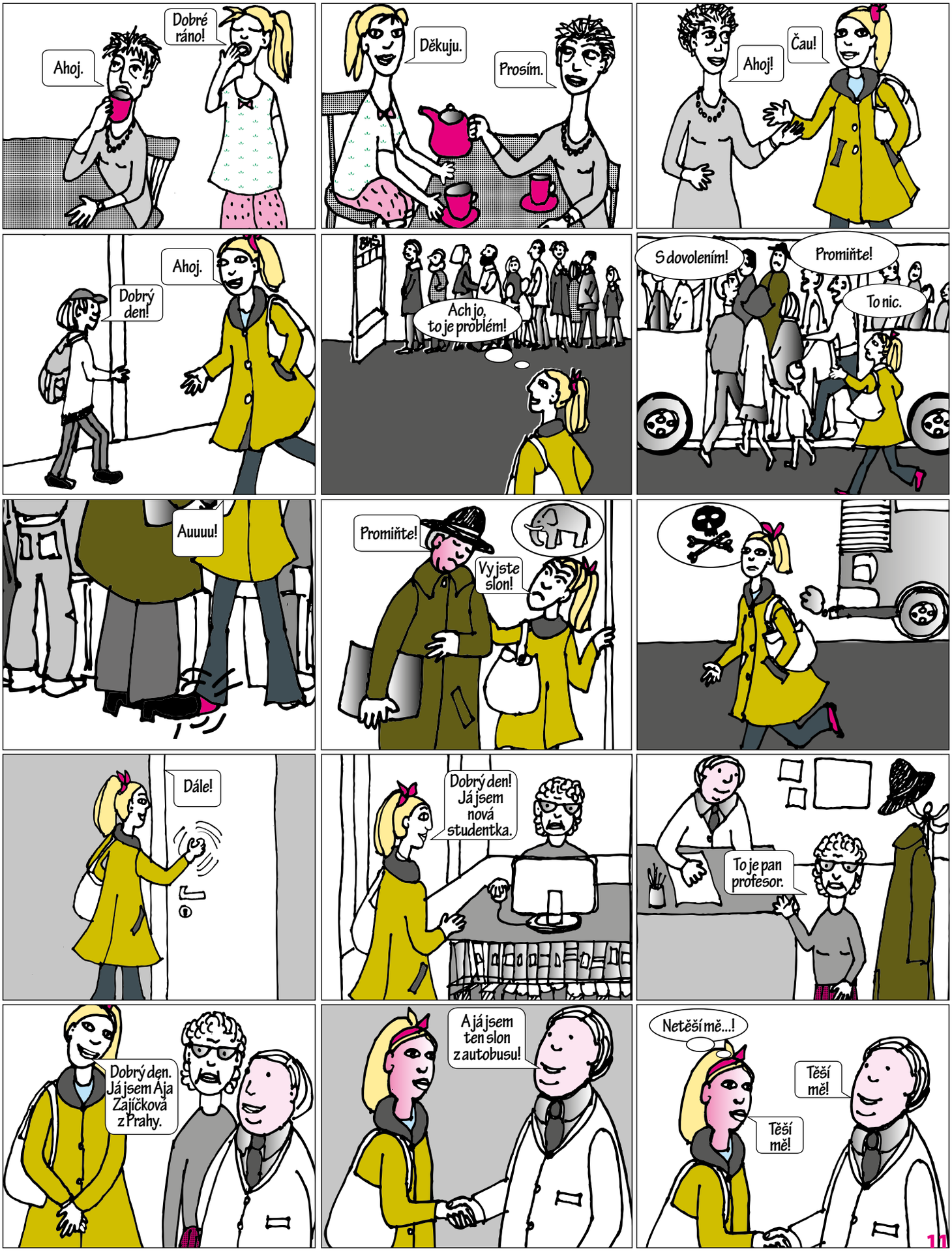

Pracovní sešit

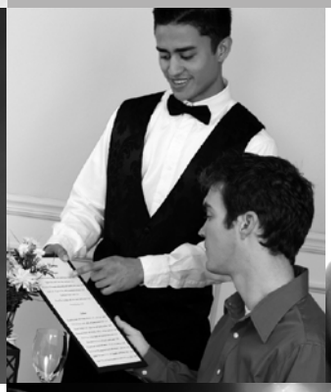

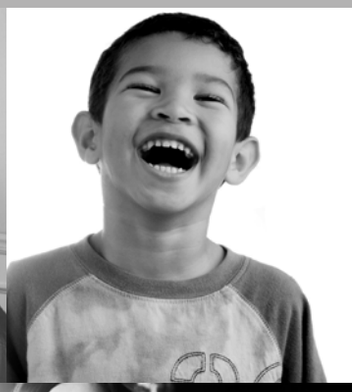

1. Přeložte do vašeho jazyka.

1. Jak se řekne...? _____
2. Co znamená...? _____
3. Jak se to píše? _____
4. Děkuju. – Prosím. _____
5. Rozumíte? – Rozumím. _____
6. Ještě jednou, prosím. _____
7. Dobře. _____
8. Špatně. _____
9. Ano. _____
10. Ne. _____

2. Doplňte *kdo* nebo *co*.

1. ____ je to?

2. ____ je to?

3. ____ je to?

4. ____ je to?

5. ____ je to?

6. ____ je to?

3. Čtěte česká města. Pečlivě vyslovujte délky a nové hlásky.

4. Procvičujte výslovnost. Pečlivě vyslovujte délky a nové hlásky.

1. vily – víly
2. dám – dam
3. mile – milé
4. kůl – kul
5. mlaty – mladý
6. voda – móda
7. mražení – mrazení
8. hodit – chodit
9. ďas – dar
10. tuk – ťuk
11. ňafá – nafta
12. tykat – tikat
13. hodný – hodní
14. díky – dýky
15. sten – stěn
16. děkuju – deka

5. Procvičujte výslovnost. Pečlivě vyslovujte délky a nové hlásky.

koš

kos

kočka

čočka

paní

páni

6. Doplňte *á, é, č, ý (2x)* a *ou*. Pak čtěte pozdravy.

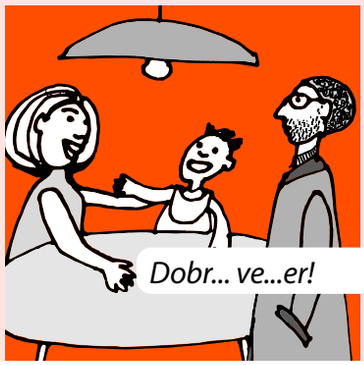

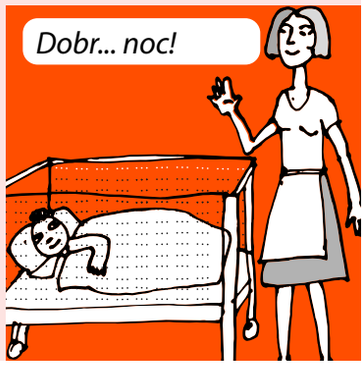

7. Seřaďte dialog 1 (1–12) a dialog 2 (1–10). Pak kontrolujte poslechem.

Paolo a Lori jsou v kanceláři.

1. Dobrý den! Já jsem Paolo Monti.
___Co děláte?
___Těší mě.
___Aha... Promiňte, už musím jít. Tak na shledanou!
___Na shledanou!
___Jsem z Kanady. A vy?
___Těší mě.
___Odkud jste?
___Jsem ekonom. A vy?
___Jsem učitelka.
___Dobrý den! Já jsem Lori Brandon.
___Jsem z Itálie.

Kurt a Mai jsou v restauraci.

___Co děláš?
1. Ahoj! Já jsem Kurt.
___Jsem studentka.
___Čau! Já jsem Mai.
___Jsem z Vietnamu. A ty?
___Odkud jsi, Mai?
___Jsem student. A ty?
___Čau!
___Aha... Promiň, už musím jít. Tak ahoj!
___Jsem z Německa.

8. Co říkáme ve formální a neformální situaci? Doplňte.

Ahoj! ~~Dobrý den!~~ Odkud jste? Odkud jsi? Co děláš? Promiňte, musím jít.
Na shledanou! Čau! Co děláte? Promiň, musím jít. A ty? Těší mě. A vy?

Ve formální situaci:
Dobrý den! _____
_____
_____

V neformální situaci:
_____
_____
_____

9. Spojte.

1. Na shledanou.
2. Co děláte?
3. Odkud jsi?
4. Ahoj!
5. Těší mě!
6. Kdo je to?
7. Co je to?
8. Vy jste studentka?

A. Jsem student.
B. Ne, já jsem učitelka.
C. Z Kanady.
D. To je Václav Havel.
E. Čau.
F. To je Pražský hrad.
G. Těší mě.
H. Na shledanou.

10. Napište formální a neformální dialog.

A. _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

B. _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

ЕКСПРЕС

ČEŠTINA EXPRES

Lída Holá | Pavla Bořilová

příloha

ЧЕСЬКА МОВА

ДОДАТОК

AKROPOLIS

Чеська мова
Експрес 1
Додаток

Зміст

Символи. Скорочення та різні типи позначок. Завдання до вправ	2
Часті питання про чеську мову	3
Основні граматичні терміни	6
Основні правила вимови	8
Додаток до уроку 1	10
Словниковий запас до уроку 1	14
Додаток до уроку 2	16
Словниковий запас до уроку 2	18
Додаток до уроку 3	20
Словниковий запас до уроку 3	24
Додаток до уроку 4	26
Словниковий запас до уроку 4	29
Додаток до уроку 5	30
Словниковий запас до уроку 5	34
Додаток до уроку 6	36
Словниковий запас до уроку 6	39
Додаток до уроку 7	40
Словниковий запас до уроку 7	43
Тексти до аудіозаписів	45
Ключ	50
Словничок	58
Узагальнюючі таблиці відмінків (літературна та розмовно-побутова чеська мова)	66

Символи

CD: 01 *аудіозапис на CD та номер фрагмента*

Впр. 4 *Вправи онлайн*

Тести

4 (номер сторінки) *Посторінковий словничок*

мова під лупою

Картки

Назад на зміст

Скорочення та різні типи позначок

Ma, **Mi**	*чоловічий рід, назви істот, чоловічий рід, назви неістот*
F	*жіночий рід*
N	*середній рід*
impf.	*дієслово недоконаного виду*
pf.	*дієслово доконаного виду*
neg.	*заперечення*
sg.	*однина*
pl.	*множина*
-e-	*рухоме* -e- *(наприклад,* **den, dne** *день, дня)*
inform.	*неформальне, неофіційне*
form.	*формальне, офіційне*
N	*називний відмінок, Н.в.*
G	*родовий відмінок, Р.в.*
D	*давальний відмінок, Д.в.*
A	*знахідний відмінок, З.в.*
V	*кличний відмінок, К.в.*
L	*місцевий відмінок, М.в.*
I	*орудний відмінок, О.в.*
*	*дієслова зі змінами в основі в теперішньому часі, т. зв. -E дієвідмінювання (наприклад,* **čtu, čteš, čte...** читаю, читаєш, читає...)
×	*у порівнянні з, антонім*

Завдання до вправ

čtěte, přečtěte	читайте, прочитайте
doplňte	доповніть
najděte	знайдіть
pište, napište	пишіть, напишіть
odpovídejte	відповідайте
opakujte	повторюйте
označte	позначте
PAMATUJTE SI	ПАМ'ЯТАЙТЕ
počítejte	рахуйте
poslouchejte	слухайте

používejte	вживайте
POZOR	УВАГА
procvičujte	робіть вправу, практикуйтеся
přeložte	перекладіть
ptejte se	запитуйте
řekněte	скажіть
seřaďte	розташуйте за порядком
spojte	поєднайте
tvořte	утворюйте
změňte	змініть

Часті питання про чеську мову

1. Чи правда, що чеська мова дуже подібна до української?

Так, ці мови – близькі родички. Обидві належать до слов'янських мов: українська до східної гілки, а чеська – до західної. Завдяки спільному праслов'янському корінню чеська та українська мови мають дуже багато подібностей на всіх мовних рівнях – у вимові, словниковому фонді, граматиці. Саме тому чеська мова для українців не така складна, як, скажімо, для американців чи японців. Якщо навчитеся впізнавати ці спільні слов'янські риси, з'ясуєте, що багато чеських слів та виразів ви розумієте без перекладу – просто «знаєте»! Але, як кажуть чехи, «Bez práce nejsou koláče» (дослівно: Без праці немає пирогів). Без наполегливої праці не можна добре оволодіти жодною іноземною мовою.

2. Що може мені допомогти при вивченні чеських слів?

Нижче в таблиці ви знайдете «ключ» до звукових змін, який допоможе вам шукати відповідники. При знайомстві з новими чеськими словами і зворотами дуже корисно співставити їх з українськими: по-перше, глибше проникнемо в їхній зміст, по-друге, використаємо подібність як опору для запам'ятовування.

в українській мові	*у чеській мові*	*приклади*	*приклади*
-оро-, -оло-	-ra-, -la-	сторона, горох, голова, долоня	strana, hrách, hlava, dlaň
-ере-, -еле-	-re-, -le-	берег, дерево, мелений	břeh, dřevo, mletý
-ер-, -ор-, -ри-, -лу-	-r-	верх, морква, кривавий, яблуко	vrch, mrkev, krvavý, jablko
р при- пере-	ř při- pře-	море, крик, три прийти *(пор. рос. м'який* **р**: прийти, *польськ.* **rz**: przyjść) переконати, перенести	moře, křik, tři přijít překonat, přenést
-ий -ій, -я, -є	-ý - í	великий, (велика, велике) літній, літня, літнє	veliký, (veliká, veliké) letní, letní, letní
-у -уть у дієслів	-ou	купити, сусід можуть, печуть, їдуть	koupit, soused můžou, pečou, jedou

3. Що українцям дається в чеській мові найважче?

Серед труднощів, які доводиться долати в чеській мові майже усім носіям української мови, можна назвати довготу чеських голосних, відмінювання іменників II групи (див. пункт 3.3), відмінювання займенників, порядок слів та деякі інші. Крім того, помилики спричиняють і так звані «фальшиві друзі перекладача», тобто слова, що мають подібну форму, але інше значення (див. нижче Лексика):

Подивіться, будь ласка, на основні відмінності між українською та чеською мовами:

а) Правопис.

Чеська мова користується латиницею, доповненою діакритичними (надрядковими) знаками (див. Основні правила вимови). Ці знаки дуже важливі, тому що за їхньою допомогою часто розрізняється значення слів: **rada** рада – **řada** низка, черга, **špatné** погане – **špatně** погано, **pas** паспорт – **pás** пояс.

Заперечна частка «ne» *пишеться з дієсловом разом:* **nechci** – не хочу.

Зворотні «se», «si», *навпаки, пишуться окремо і можуть стояти досить далеко від дієслова (див. Друга логічна позиція в реченні, пункт 6.4.).*

б) Вимова.

У чеській мові, на відміну від української, наголос є завжди на першому складі: **z Ukrajiny** з України. *Односкладові прийменники перебирають наголос на себе:* **na** nádraží *(Увага: хоча такі сполучення й вимовляємо як одне слово, прийменник завжди пишемо окремо).*

Особливу увагу слід приділити правильній вимові довгих голосних: **bílá** біла – **bila** била.

Дзвінкі приголосні на кінці слова оглушуються: **hlad** голод *(вимовляється:* **hlat***),* **oběd** обід *(вимовляється:* **objet***).*

в) Граматика.

Основні граматичні категорії в чеській і українській мовах, як правило, співпадають: обидві мови мають три роди (чоловічий, жіночий і середній), два числа (однину й множину), сім відмінків, подібні дієслівні часи і т. д. Головною відмінністю є, однак, система відмінювання та дієвідмінювання, яка в чеській мові дещо складніша, ніж в українській. Наприклад, замість одного українського закінчення добрі

Додаток до уроку 1

1.1 Прийменник z/ze + родовий відмінок

У бульбашці, на сторінці 7 підручника ви бачите назви країн: **Vietnam** В'єтнам, **Kanada** Канада, **Itálie** Італія *та* **Německo** Німеччина. *Ці назви подані у формі називного відмінка однини – так, як їх знайдете у словнику. Після прийменника* **z** з *як, наприклад, у фразі* **Jsem z...** Я з... *вживається родовий відмінок однини. Порівняйте:*

Vietnam *(називний відмінок)* – z Vietnamu *(родовий відмінок)*
Kanada *(називний відмінок)* – z Kanady *(родовий відмінок)*
Itálie *(називний відмінок)* – z Itálie *(родовий відмінок)*
Německo *(називний відмінок)* – z Německa *(родовий відмінок)*

Огляд форм родового відмінка однини див. на сторінці 66. Намагайтеся запам'ятати наведені приклади – це своєрідний зразок, за яким ви зможете безпомилково утворювати закінчення родового відмінка для слів, що зустрічатимуться вам у майбутньому. І вже зараз зможете правильно відповісти на питання, звідки ви: **Jsem z Ukrajiny.** Я з України.

1.2 Vy × ty. Звертання на «Ви» чи на «ти»

Зверніть увагу на відмінність між звертанням на «Ви» та звертанням на «ти»:

Odkud **jste**? Звідки Ви? × Odkud **jsi**? Звідки ти?
Co **děláte**? Чим Ви займаєтеся? × Co **děláš**? Чим ти займаєшся?
A **vy**? А Ви? × A **ty**? А ти?

Чужі дорослі люди звертаються один до одного на «Ви». Рідним, друзям, дітям (приблизно до 15 років) кажуть «ти», подібно до цього спілкуються й молоді люди одного віку. Перейти на «ти» зазвичай пропонує старша людина або жінка. Якщо хочете запропонувати комусь перейти на «ти», запитайте: **Můžeme si tykat?** Ми можемо перейти на «ти»?

Зверніть увагу, що звертанню на «Ви» і на «ти» відповідають офіційні та неофіційні вітання. **Dobrý den**! Доброго дня! *та* **Na shledanou**! До побачення! *є офіційними, а ось* **Ahoj**! Привіт! Бувай! **Čau**! Привіт! Бувай! – *неофіційні, неформальні.*

1.3 Особові займенники: já, ty, on...

я	*ти*	*він*	*вона*	*воно/це*	*ми*	*ви*	*вони*
já	**ty**	**on**	**ona**	**ono/to**[1]	**my**	**vy**	**oni**[2]

[1] *Зверніть увагу: ми говоримо* **To je...** Це..., *а не* **Ono je...** *Займенник* **ono** *вживаємо нечасто, наприклад, у стійких зворотах:* **To je ono!** Це те, що треба! Саме так!

[2] *На письмі ви зустрінетеся з формами множини* **oni/ony/ony/ona**, *у яких розрізнюється рід:* **oni** *вживаємо тоді, коли говоримо про групу, в якій є хоча б один чоловік.* **Ony/ony** *– про групу, де самі речі або жінки, а* **ona** *вживаємо для означення групи, де лише іменники середнього роду. У цій таблиці з метою спрощення подаємо лише форму* **oni**.

1.4 Дієслово být

На відміну від української мови, де дієслово бути *зберегло в теперішньому часі лише форму є, чеська мова має окремі форми для всіх осіб в однині та множині. Ці форми необхідно вивчити напам'ять.*

	být бути	
	стверджувальна форма	*заперечна форма*
já	**jsem**	**nejsem**
ty	**jsi** *(розм.-побут.* **jseš***)*	**nejsi** *(розм.-побут.* **nejseš***)*
on, ona, to	**je**	**není**
my	**jsme**	**nejsme**
vy	**jste**	**nejste**
oni	**jsou**	**nejsou**

Зверніть увагу на вимову: **jsem** [sem], **jsi/jseš** [si/seš], **je, jsme** [sme], **jste** [ste], **jsou** [sou].

Заперечні форми легко утворите простим додаванням заперечного префіксу **ne-** *до вже відомих вам форм теперішнього часу. Запам'ятайте лише один виняток: це форма третьої особи однини* **není**. **To je pivo, to není** víno. Це пиво, це не вино.

Зверніть увагу: **ne-** *пишемо разом із дієсловом.*

Пам'ятайте: Із форми дієслова добре видно особу, про яку йдеться, тому особові займенники **já, ty, on...** *у ролі підмета в чеській мові зайві*[1]*:* **Jsem z Ukrajiny.** Я з України. *Вони вживаються лише тоді, коли їх необхідно виділити, підкреслити, коли на них падає логічний*

*наголос (***Já** jsem z Ukrajiny, ale **on** ne. Я з України, але він ні.*), або в повсякденному розмовному мовленні. Незабувайте, однак, завжди вживати правильну форму дієслова být у теперішньому часі – її опускати не можна!*

[1] *Увага: у виразі* **To je.../To není...** Це.../Це не..., *напр., коли на щось або когось вказуємо, вказівний займенник* **to** це *не опускаємо.*

1.5 Тип дієвідмінювання: дієслова на -Á

У теперішньому часі в чеській мові розрізняємо чотири типи дієвідмінювання. У цьому уроці ви на прикладі дієслова **dělat** робити *познайомитеся з першим типом – це дієслова на -Á. За цим типом дієвідмінюємо дієслова з інфінітивом на* **-at, -at** *(крім дієслів на* **-ovat***), а також* дієслово **mít**[1]**, mám** (мати, маю).

	Дієслова на -Á	
	dělat робити	
	стверджувальна форма	*заперечна форма*
já	**dělám**	**nedělám**
ty	**děláš**	**neděláš**
on, ona, to	**dělá**	**nedělá**
my	**děláme**	**neděláme**
vy	**děláte**	**neděláte**
oni	**dělají**[2]	**nedělají**

[1] *Дієслово* **mít** мати *зустрічається в чеській мові дуже часто. Запам'ятайте, будь ласка, його особові форми:* **mám** я маю, **máš** ти маєш, **má** він/вона/воно має, **máme** ми маємо, **máte** ви маєте, **mají** вони мають. **Mít** *вживається не тільки як самостійте дієслово, але й як частина багатьох усталених виразів, напр.:* **mám hlad** – я зголоднів/зголодніла, **mám** žízeň – мені хочеться пити, **máš pravdu** – маєш рацію, **nemám kdy** – мені ніколи, **tady to máš** – ось, (візьми) та ін.

[2] *У розмовно-побутовій мові можна зустріти скорочену форму* **(oni) dělaj**.

Наступні типи дієвідмінювання ви знайдете на сторінках 17, 22 та 27.

1.6 Час дієслова

У чеській мові три часи: теперішній, майбутній і минулий. Зверніть увагу, що в таблицях дієвідмінювання в теперішньому часі під кожним дієслівним типом подано також форму першої особи в минулому та майбутньому часі (так звану já-форму). Наприклад, під дієвідмінюванням дієслова бути *наводяться:*

минулий час: **byl/byla jsem** я був/була

майбутній час: **budu** буду

Минулий час ви вивчатимете в уроці 6. Майбутній час розбиратиметься пізніше в підручнику Čeština expres 2, але поки що можете вживати теперішній час для означення майбутнього – це типове, наприклад, для розмовного мовлення:

Zítra jsem doma. Завтра я вдома.

Co zítra děláš? Що ти завтра робиш?

При цьому можна вживати виразів типу **zítra** завтра, **o víkendu** на вихідних, **příští týden** наступного тижня, **příští měsíc** наступного місяця, **příští rok** наступного року.

1.7 Питання

Якщо хочете утворити запитання, досить змінити інтонацію речення. Зверніть увагу на два типи інтонації:

1. *На питання можна відповісти «так» або «ні»:*
   To je Václav Havel? Це Вацлав Гавел?
   Vy jste student? Ви студент?

2. *На питання не можна відповісти «так» або «ні»:*
   Odkud jsi? Ти звідки?
   Co děláš? Чим ти займаєшся?

1.8 Рід іменників

Чеська мова має ті ж граматичні роди, що й українська. Існують, однак, випадки, коли подібні слова належать у цих мовах до різних родів (напр., слово **tramvaj** трамвай *у чеській мові жіночого роду, а слово* **tisíc** тисяча *– чоловічого). У нашому підручнику вам допоможуть розпізнати та краще запам'ятати рід іменників спеціальні кольори: синій є для чоловічого роду, червоний – для жіночого, а зелений – для середнього.*

У чеській мові значно послідовніше, ніж в українській, утворюються жіночі форми від назв осіб чоловічого роду, напр.: **doktorka** лікарка, **prezidentka** президентка, **inženyrka** інженер та ін.

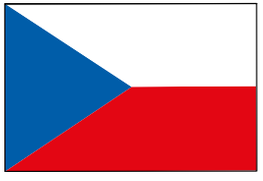

DĚČÍN
ÚSTÍ nad Labem
TEPLICE
ČESKÁ LÍPA
LIBEREC
JABLONEC nad Nisou
MOST
LITOMĚŘICE
SEMILY
TRUTNOV
CHOMUTOV
MLADÁ BOLESLAV
MĚLNÍK
JIČÍN
NÁCHOD
LOUNY
HRADEC KRÁLOVÉ
KARLOVY VARY
SOKOLOV
NYMBURK
RYCHNOV nad Kněžnou
JESENÍK
CHEB
RAKOVNÍK
KLADNO
PRAHA
KOLÍN
PARDUBICE
ÚSTÍ nad Orlicí
BRUNTÁL
OPAVA
BEROUN
KUTNÁ HORA
CHRUDIM
ŠUMPERK
KARVINÁ
TACHOV
PLZEŇ
ROKYCANY
SVITAVY
OSTRAVA
PŘÍBRAM
BENEŠOV
OLOMOUC
NOVÝ JIČÍN
FRÝDEK-MÍSTEK
HAVLÍČKŮV BROD
ŽĎÁR nad Sázavou
DOMAŽLICE
TÁBOR
JIHLAVA
PROSTĚJOV
PŘEROV
PELHŘIMOV
KLATOVY
BLANSKO
VSETÍN
PÍSEK
KROMĚŘÍŽ
STRAKONICE
BRNO
VYŠKOV
ZLÍN
TŘEBÍČ
JINDŘICHŮV HRADEC
UHERSKÉ HRADIŠTĚ
PRACHATICE
ČESKÉ BUDĚJOVICE
ZNOJMO
HODONÍN
ČESKÝ KRUMLOV
BŘECLAV
KRUŠNÉ HORY
ČESKÉ STŘEDOHOŘÍ
KRKONOŠE
ČESKÁ TABULE
ČESKÝ LES
ŠUMAVA
STŘEDOČESKÁ PAHORKATINA
ČESKOMORAVSKÁ VRCHOVINA
JESENÍKY
BÍLÉ KARPATY
JAVORNÍKY
© TOPOGRAF spol. s r.o., 2010

1

ČEŠTINA EXPRES příloha
ЧЕСЬКА МОВА. ЕКСПРЕС додаток

www.czechstepbystep.cz

ČEŠTINA EXPRES 1
ЧЕСЬКА МОВА. ЕКСПРЕС 1
(рівень A1/1)

«Чеська мова експрес 1» (рівень A1/1) є першою частиною курсу «чеської мови для виживання», який складається з чотирьох частин. Підручник призначений початківцям, котрі хочуть швидко досягти мовного рівня A1. Він придатний для базового ознайомлення з мовою, для короткострокових курсів, а також для тих, хто живе в ЧР і вивчає чеську мову як другу.
Підручник відповідає вимогам Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти і задовольняє потребу навчання без мови-посередника. У 7 практично спрямованих уроках всі охочі вивчити чеську мову навчаться орієнтуватися і реагувати в найчастіших комунікативних ситуаціях (напр., *Знайомство, Орієнтація, В ресторані, Моя сім'я*). Граматику максимально спрощено, і учень сам відкриває її для себе за допомогою текстів і наочних таблиць. Засвоєнню мови сприяє також велика кількість комунікативно спрямованих вправ і завдань. Публікація є щедро ілюстрована фотографіями і картинками, зокрема простими історіями в коміксах.
Навчальний комплект «Чеська мова експрес 1» складається з підручника і робочого зошита (лише чеською мовою), CD-диска з аудіозаписами текстів і «Додатка» з граматичними таблицями і поясненнями в шістьох мовних версіях. «Додаток» також містить ключ до вправ та посторінковий і алфавітний словничок.

«Посібник для вчителя» можна безкоштовно скачати на сайті http://www.czechstepbystep.cz.

První díl učebního kompletu
Čeština expres 1 – ukrajinská verze